

TOSHKENT OQSHOMI

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№7 (14.110)

16 ФЕВРАЛЬ, ПАЙШАНБА 2023 ЙИЛ

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

vtto.uz

vtto_uz@mail.ru

@Toshkent_oqshomi

Toshkent oqshomi

Toshkent Oqshomi_24

Баҳорга

12 кун қолди

АНОНС

ВАКОЛАТ ВА
МАСЪУЛИЯТ

СУЮЛА

ГАВҲАР ЗОКИРОВА:
МУҲАББАТ УЧУН
МЕҲНАТ ҚИЛИШ КЕРАК!

ЙЎЛ ТАЪМИРИГА
КИМ МАСЪУЛ?
ёки кичкина кўчанинг
катта ташвишлари

Пойтахтимизда

БОБУРНИНГ ҚИЛИЧИ ҚАЕРДА?

Заҳириддин Муҳаммад Бобур! Темурий шаҳзодалар ичида адабиётга, илм-фанга қўшган улкан ҳиссаси билан ажралиб турадиган дилбар шахс. Унинг улкан изтироби, дарди — Ватан соғинчи эди. Бобур Ҳиндистондек тарқоқ мамлакатни бир байроқ остида бирлаштирган буюк саркарда! Унинг сулоласи оз эмас, кўп эмас нақд 332 йил мобайнида бу ўлкада ҳукмронлик қилди. Бугун юртимизда бобуршунос олимлар кўп, унинг ҳаёти ва ижоди ҳақида ҳикоя қилувчи китоблар, мақолалар, илмий ишлар, фильмлар, талайгина. Аммо, хорижда-чи? Унинг илмий мероси дунё микёсида қай даражада ўрганилган?

Бобуршунос Олим Ансориддин Иброҳимов ўзининг “Бобурнома буюк асар” номли китобида Бобур ижодининг Франция, Россия, Англия, Германия ва Америка Қўшма Штатлари каби мамлакатларда ўрганилиши ҳақида батафсил тўхталиб ўтади. Бугунги кунда эса Бобур ижодини ўрганишда салмоқли ишлар қилаётган хориж олимларидан бири бу венгриялик Бенедек Перидир. Олим илмий қизиқишларининг катта қисмини Ҳиндистондаги туркий адабиёт масаласига оид тадқиқотлар эгаллайди. У айна йўналишда илмий изланишлар сабаб бир қанча вақт Ҳиндистонда сафарда бўлган. Туркий тилли адабий манбалар, жумладан, Бобур ва бобурийлар яратган эски ўзбек тилидаги асарлар ҳамда уларга эга қўлёзмаларни ўрганиш билан шуғулланган. Бобурийлар саройидаги туркий тилнинг ўрни ҳақида тадқиқот ёзган. Изланишлари самараси ўлароқ, туркий тилнинг бобурийлар саройида сулола оилаларида ўзаро мулоқот тили сифатида асрлар давомида сақланиб қолгани; шу билан бирга, туркий тил бобурийлар сулоласида ҳарбийлар орасида махфий тил сифатида қўлланганлиги ва туркий тилда шеър ёзиш аъёнаси бобурийлар муҳити шоирлари ичида XIX асрда ҳам мавжуд бўлганлигини аниқлаган.

Бенедек Пери Ҳайдар Хоразмийнинг “Маҳзан ул-асрор” дostonи матни ва таржимасини нашр қилган. Бугунги кунда олим “Бобурнома”нинг венгер тилига таржимаси устида ишламоқда.

“Бобурнома” Ўрта Осиё, Афғонистон, Ҳиндистон халқларининг тарихига оид ноёб манбалардан биридир.

Табиийки, шу ўринда Бобур асарларининг қўлёзмалари қаерда сақланади, деган савол туғилади. Унинг ўз дастхати билан кўчирган қўлёзмалари мавжудми? “Бобурнома”нинг бизгача етиб келган энг қадимий қўлёзмаларидан бири бу Абдурахимхон томонидан форс тилига кўчирилган нусхасидир. Лондондаги Британия музейи ва Нью-Делидаги Миллий музейида “Бобурнома”нинг тўлиқ шаклдаги иккита қўлёзмалари сақланади. Москвадаги Шарқ маданияти музейида эса асар таркибида бўлган 69 та алоҳида миниатюралар сақланиб келинмоқда. Лондоннинг Британия кутубхонасида 3717 рақами остида сақланган «Бобурнома» қўлёзмаси форсий таржималар орасида энг яхши сақланган ва чиройлисидир. Ушбу нусха Акбаршоҳ даврида сарой кутубхонасида тайёрланган бўлиб, жуда яхши сақланган. Китоб 528 варақдан иборат бўлиб, ундан 96 миниатюра ўрин олган ушбу миниатюралар ҳинд миниатюра санъатининг олий намунаси ҳисобланади.

Жанубий Ҳиндистоннинг Ҳайдаробод шаҳридаги машҳур Саларжанг музейида эса, 396 варақдан иборат хушхат насталиқда кўчирилган “Бобурнома”нинг энг мўтабар форсий нусхаларидан бири сақланади. Мадрас шаҳридаги музейида эса яна бир форсча қўлёзма “Тузуки Бобурий” номи билан сақланади. Деҳли Миллий Музейида ҳам “Тузуки Бобурий” “Тарихи тузуки Бобурий” номи билан сақланган форсча нусхалар мавжуд.

Бобур қўлёзмалари дунё мамлакатларининг турли музейларида сақланиши бир қадар табиий. Бироқ, Бобурийлар шахсига тааллуқли буюмлар, тарихий ашёлар ҳам бир неча хориж музейларида сақланиши этиборимизни тортди. Жумладан, Бобурга тегишли ноёб қилич Нью-Йоркнинг Метрополитен музейида сақланар экан!

Миржалол МАҲКАМОВ
тайёрлади

ТАДБИРКОРЛИК — ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИНИ ТАЪМИНЛОВЧИ ЛОКОМОТИВ

Маънавият — жамиятдаги барча сиёсий-ижтимоий муносабатларнинг мазмуни ва сифатини белгилайдиган пойдевор. Дарҳақиқат, иқтисодиётни ҳаракатга келтирувчи ва ривожлантирувчи куч ва драйвери бу тадбиркорлардир. Маънавияти юксак тадбиркорлар иқтисодиётимизни ўсишига ва юртимизни фаровон бўлишига таянч бўлади. Тадбиркорлик, инвестиция иқтисодиётимизнинг ривожланиши учун улкан туртки эканлигини ҳисобга олсак бу борада замонавий корхоналарни очилиши, тадбиркорликни ривожлантиришга кенг йўл очиб берилиши, халқ фаровонлиги, Ватан равнақини таъминланишига катта ҳисса қўшилади. Бу эса ижтимоий соҳани, яъни соғлиқни сақлаш, аҳоли саломатлигини мустаҳкамлашга қаратилган ишларни, таълим-тарбия, илм-фан соҳасини тубдан яхшиланишига хизмат қилади. Энг аввало, тадбиркорлик фаолияти ҳар қандай жамиятнинг тараққиётини таъминловчи локомотиви эканини таъкидлаш зарур. Мамлакатимизда эркин бозорнинг фаолият кўрсатиши учун яратилаётган шароит хорижий ишбилармонларининг мамлакатимизга катта қизиқишини уйғотмоқда. Ишончли шериклар танлаш, хорижий инвесторлар ҳамкорлигида корхоналар очишни, маҳаллий ва хорижий инвестицияларни кенг жалб этиш

учун керакли шароит ва қулай муҳит яратиш борасида ишларни фаоллаштириш зарур. Айниқса, бу борада жойларда кенг қўламли ишларни амалга ошириш мақсадга мувофиқдир. Бу O'zLiDeP Тошкент шаҳар Кенгаши ва унинг барча депутатларига ниҳоятда улкан масъулият юклайди. Тошкент шаҳрида бу ишларни ижросини таъминлашда ҳамда жойлардаги учраб турган муаммоларни ҳал этишда партиямиз, халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши депутатлари ва туман Кенгашларига сайланган партия депутатлик гуруҳларига таянади. Депутатларимиз қанчалик масъулиятли, фаол, ташаббускор ва жонкуяр бўлса, кўзланган мақсадларга эришамиз. Бугун қабул қилган тўғри қароримиз эртанги кун учун барқарорликни таъминлашга хизмат қилади. Бизнинг юртимиз, Ватанимиз битта — Ўзбекистон. Унинг бугунги ва эртанги кунини ўйлаб яшаш, шухратини ошириш — барчамизнинг муқаддас вазифамиздир. Шундай экан, Тошкент шаҳридаги мавжуд вазиятни ижобий томонга ўзгартириш учун, аввало, депутатлар, фаоллар намуна бўлиши лозим. Партиямиз ўз кучига ишонади ва бунёдкорлар, реал ишлар партияси сифатида буни ўз амалий ишлари билан исботлайди.

Равшан ФОЗИЛОВ
O'zLiDeP Тошкент шаҳар
Кенгаши раиси, Халқ депутатлари
Тошкент шаҳар Кенгаши депутати

Жорий йилнинг 14 февраль куни “Адолат” СДП Тошкент шаҳар Кенгаши томонидан Ўзбекистон Республикасининг Ёшлар парламенти аъзолиги сайловининг Тошкент шаҳар босқичи бўлиб ўтди. Тадбирда партия Марказий аппарати Тошкент шаҳар Кенгаши, Кенгаш ходимлари, депутатлар, «Ёш адолатчилар», «Аёллар қаноти», ҳамда «Ёшлар парламенти»га кўрсатилган номзодлар иштирок этишди. Иштирок этиш учун 93 та ариза қабул қилинган. Номзодлар талабга кўра 18 - 30 ёш оралиғида бўлиши талаб этилади. Натижаларга қараб уч нафар иштирокчи Республика босқичига йўл олади. Сайловга “Адолат” СДП Тошкент шаҳар Кенгаши Сайлов хайъати раиси Фазлиддин Зияев бошчилик қилди. Номзодларнинг партия йўналиши, сайловолди дастурлари билан яқиндан танишлиги, партия фаолиятига қўшган ҳиссаси ва аъзолик тажрибасига алоҳида этибор берилди. Республика босқичи 15 февралда бошланди. Режага кўра ушбу тадбир 23 февралга қадар давом этади.

2022 йилда Ўзбекистон мусулмонлари идораси ҳузурдаги Вақф хайрия жамоат фонди томонидан юртимиздаги диний-маърифий соҳани қўллаб-қувватлаш, масжид, мадраса ва зиёратгоҳларимизни обод қилиш, имомхатиб, ноиблар, мударрислар ва талабаларга моддий-маънавий кўмак бериш ҳамда аҳолининг моддий ёрдамга муҳтож қатламга молиявий ёрдам кўрсатиш борасида салмоқли ишлар амалга оширилди. Вақф хайрия жамоат фонди Матбуот хизматининг маълумотига кўра ўтган йил давомида хайрия, закот, вақф мулклари, зиёратгоҳлар, диний ташкилотлар ва акциялар орқали келиб тушган маблағлар ҳамда ҳомийлар ва ҳамкор ташкилотлар томонидан тақдим этилган моддий кўринишдаги эҳсонлар билан қўшиб ҳисоблаганда жами 11 млрд. 574 млн. сўмдан зиёд маблағ хайрия сифатида сарфланди.

Жумладан:

1. Диний таълим муассасалари, илмий-тадқиқот марказлари фаолиятини молиялаштириш учун — 87 217 520 сўм;
 2. Диний таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари, ўқувчи-талабаларини моддий ва ижтимоий қўллаб-қувватлаш учун — 1 294 000 000 сўм;
 3. Масжидлар қурилиши учун — 436 960 000 сўм;
 4. Масжидлар ва зиёратгоҳлар ходимларини моддий ва ижтимоий қўллаб-қувватлаш учун — 451 656 250 сўм;
 5. Ночор, кўмакка муҳтож фуқароларга турли моддий кўринишда берилган ёрдамлар учун — 2 783 275 801 сўм;
 6. Имконияти чекланган, ногиронлиги бор бўлган шахсларни моддий қўллаб-қувватлаш учун — 285 962 000 сўм;
 7. Аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини моддий қўллаб-қувватлаш учун 4 346 902 000 сўм;
 8. Турли хайрия тадбирлари учун — 1 446 938 600 сўм;
 9. Вилоят вакилликларининг маъмурий ҳаражатлари учун берилган моддий ёрдам — 131 257 000 сўм;
 10. Аҳоли учун тоза ичимлик суви чиқаришга — 299 378 530 сўм;
 11. “Қуръони карим ва тажвид” курси тингловчиларини моддий қўллаб-қувватлаш учун — 10 800 000 сўм маблағлар хайрия тариқасида сарфланди.
- Бундан ташқари, йил давомида мамлакатимизнинг ичимлик суви танқис бўлган турли ҳудудлари, жумладан, Қорақалпоғистон Республикасида 6 та, Қашқадарё вилоятида 6 та, Фарғона вилоятида 2 та, Тошкент вилоятида 1 та жами 15 та артезиан ва минорали сув иншоотлари барпо этилиб, аҳолига хайрия сифатида тақдим этилди. Шунингдек, “Вақф кўмаги” лойиҳаси доирасида Қорақалпоғистон Республикаси ва Фарғона вилоятларининг ҳар биридан 30 тадан жами 60 нафар қандолатчилик, тикувчилик ва хунармандлик касбига эга ижтимоий кўмакка муҳтож оилаларга жами қиймати 215 623 000 сўмлик керакли асбоб-анжомлар хайрия қилиниб, иш билан таъминланди.

Вақф хайрия жамоат фонди 2023 йилда ҳам ўз лойиҳалари қўламини янада кенгайтириб, ўтган йиллардагидан ҳам салмоқли ва самаралироқ хайрия ишларини амалга оширади!

Маълумки, кунлар совий бошлаши билан истеъмолчиларнинг электр энергия ва газга бўлган талаби ҳам ортади. Жорий йилда ҳам шундай бўлди. Ҳаттоки, талаб мутасаддилар мўлжаллаган тахминий ўлчамлардан ҳам кўпайиб кетди, десак адашмаймиз. Бу йилги аномал совуқ кунларда магистрал газ қувурлари ва тармоқларда табиий газ босимининг ҳам кескин пасайиши кузатилди. Бунинг натижасида, электр энергиясини ишлаб чиқарувчи айрим иссиқлик электр станцияларида табиий газ белгиланган ҳажмлардан кам миқдорда етиб бориб, электр энергияси ишлаб чиқариш ҳажмининг пасайишига олиб келди. Кўплаб хонадонлар электр энергияси ва газдан узилиб қолди.

ВАКОЛАТ ВА МАСЪУЛИЯТ

Ушбу масалаларга ойдинлик киритиш ҳамда муаммони тезда бартараф этиш мақсадида давлатимиз раҳбари раислигида жорий йилнинг 6 февраль куни энергия таъминоти соҳасида назорат тизимини тартибга солиш чора-тадбирлари юзасидан йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилишда энергия етказиб бериш ва ҳисоб-китоб тизимидаги муаммолар танқидий таҳлил қилинди. Январь ойидаги совуқ бу борада бошқарув ва назорат сусайиб кетганини яққол кўрсатди. Мутасадди ташкилотлар автоматик ҳисоблаш тизими электр энергиясида 92 фоиз, табиий газ бўйича 98 фоиз ўрнатилган, деб ҳисобот берган. Лекин ҳалигача дебитор қарздорлик юқорилигича қолмоқда. Туманлардаги тармоқ идоралари электр ва газга уланишга ҳисоб-китоб ва таҳлилларсиз рухсат бераяпти. Масалан, Тошкент шаҳрининг 120 та маҳалласида трансформаторлар юкломани кўтармагани учун бир ойнинг ўзида 5-6 марталаб таъмирланган. Ханузгача тизимда ўғирлик жуда катта. Ресурслар хўжасизларча талон-торож қилинаёпти. Биргина декабрь ойида электр ва газдан ноқонуний фойдаланиш бўйича 12 мингдан зиёд ҳолатда 600 миллиард сўмлик зарар аниқланган. Автомобилларга газ қуйиш шохобчалари устидан назорат бутунлай издан чиққан.

Шулардан келиб чиқиб, энергетика соҳасида назоратни кучайтириш ва қонун устуворлигини таъминлаш бўйича янги тизим белгиланди. Бу тизимга энергетика назорати бўйича икки йил “фавқулдда тартибда” ишлаш вазифаси қўйилди. Энергоинспекция ва Мажбурий ижро бюросининг ишини такомиллаштириш, электр ва табиий газга уланишда янги ёндашувларни жорий қилиш юзасидан топшириқлар берилди.

Бундан ташқари, жорий йилнинг 8 февраль куни давлатимиз раҳбари Тошкент шаҳрида энергетика ва транспорт инфратузилмасини ривожлантириш, маҳаллаларни обод қилиш ва аҳоли бандлигини ошириш масалалари бўйича йиғилиш ўтказди. Унда яна бир бор энергетика масалаларига эътибор қаратилди. Электр энергия, билан узлуксиз таъминлашда кўшимча манбалардан бири қайта тикланувчи энергия ҳисобланади. Шу сабаб Президент Тошкент шаҳрида камида 2 минг мегаватт қувватли Куёш панелларини ўрнатиш мумкинлигини қайд этди.

Хусусан, кўп қаватли уйлар, ижтимоий объектлар ва бошқа биноларнинг том қисми, саноат зоналари, автотурагоҳ ва йирик сув иншоотлари ҳудудини қамраб олиш мумкин. Бу чоралар кўрилса, ҳисоб-китобларга кўра, 2023 йилда қутилаётган 240 миллион килловатт соатлик кўшимча талабни 4 баробар ортиги билан, яъни 1 миллиард 80 миллион килловатт соат ҳажмда таъминлаш имконияти пайдо бўлади.

Президентимиз электр ишлаб чиқаришда давлат монополиясидан кетиб, рақобатли муҳит жо-

рий қилиш зарурлигини таъкидлади. Жумладан, давлат панель ўрнатган тадбиркорлардан электрни кафолатли сотиб олади. Кейинги йилдан эса бошқа истеъмолчиларга ҳам сотиши мумкин бўлади. Аҳоли ўз хонадонидан панель ўрнатса, эҳтиёждан ортиқ тармоққа сотган электр энергиясининг ҳар бир килловатти 1 минг сўмдан сотиб олинади.

Шу боис, саноат зоналари ва йирик корхоналарда 400 миллион килловатт соатлик куёш панелларини ўрнатиш, Юқоричирчиқ туманида 500 мегаваттлик куёш электр станциясини қуриш чоралари белгиланди. Ижтимоий соҳа ва давлат идоралари биноларида ҳам куёш панеллари ўрнатиш, саноат корхоналарида электр йўқотишларини камайтириш, магистрал иссиқлик тармоқлари ва 1 минг 817 та кўп қаватли уйнинг ички иситиш тизимини янгилаш бўйича топшириқлар берилди. Умуман, шаҳарда қайта тикланувчи энергия жорий қилиш учун 1 миллиард доллар йўналтирилади.

Қишнинг совуқ кунларида Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши депутатларига ҳам аҳолимиздан кўплаб мурожаатлар келиб тушди. Улар аҳолининг соҳадаги мурожаатларини жойига қилиб ўрганишди. Совуқ кунларда электр энергиясига бўлган талабнинг кўпайгани трансформаторларнинг ёниб кетишига сабаб бўлди. Шунинг учун депутатлар ишни трансформаторларнинг ҳозирги ҳолатини ўрганишдан бошлашди. Дастлабки манзил Шайхонтоҳур тумани бўлди. Худудий электр тармоқлари акциядорлик жамияти Шайхонтоҳур тумани электр таъминоти корхонаси мутахассисларининг маълумот беришича, совуқ кунларда 4 та нимстанция ҳамда 6 та трансформатор ёниб кетган.

Туманнинг “Катта Оқтепа” маҳалласи Хумдонсой кучасига янги трансформатор ўрнатилган. Депутатлар унинг ишлашини кўздан кечиришди. Бир қараганда ҳаммаси яхши. Трансформатор меъёрида ишламоқда. Ҳатто, аҳоли ҳам хурсанд. Аммо депутатлар унинг хавфсизлиги таъминланмаганлигига

эътироз билдиришди. Ҳақиқатдан ҳам трансформатор атрофи темир панжара билан ўралмаган ва у махсус жойга ўрнатилмаган. Мутасаддилар ушбу муаммони тезда бартараф этишга ваъда беришди.

Кейинги манзил туманнинг “Белтепа” маҳалласи бўлди. Кўп қаватли уйлар олдидаги ёниб кетган трансформатор янгисига алмаштирилган. Ту-

ман электр таъминоти корхонаси мутахассиси бу ҳақда батафсил маълумот берди. Депутатлар кўп қаватли уйларнинг аҳолига жавоб берадиган бошқарув компанияси иши билан ҳам қизиқишди. Аммо бошқарув компанияси раҳбари “шунақа бўлса керак” деган жавобни бера олди, холос.

Бу тумандаги муаммоларнинг ҳаммаси эмас.

Маҳаллада истиқомат қилувчи фуқаро Ҳабибулла Абдуллаевнинг мурожаатига кўра, унинг уйидаги батареялар совуқ шу сабаб хоналар исимаётган экан. Ҳолатни ўрганиш мақсадида депутатлар иссиқлик ва газ таъминоти корхоналари вакиллари билан бирга фуқаронинг уйини кириб кўришди. У маҳалладаги 3-уйда истиқомат қилар экан. Фуқаро хонадонига киришар экан, депутат-

лар уйнинг йўлаклари ҳам таъмирталаб эканлигига эътибор қаратишди. Хонадонни кўздан кечира туриб, меҳмонхонанинг батареяси иссиқ, ётоқ хонаки эса совуқ эканлиги қайд этилди. Бу муаммони бартараф этиш ўрнига бошқарув компанияси раиси ҳамда иссиқлик таъминоти ходими айбни бир-бирдан қидиришди. Депутатларнинг фикрларидан сўнг, улар муаммога ечим топишга ваъда беришди.

Депутатлар, шунингдек, Чилонзор туманининг 7-мавзесидаги “Боғизор” ва “Оқтепа” маҳаллаларида жойлашган кўп қаватли уйларнинг ҳам ҳолатини ўрганишди. Манзилга етиб борганимизда уйлар иссиқлик сақловчи махсус плиталар билан қопланаётганига гувоҳ бўлдик. Мазкур базальт қоплама кўп қаватли уйларни қишда совуқ, ёзда иссиқ бўлишдан сақлайди. Чилонзор туман Энергия таъминоти мутахассисининг сўзларига кўра, Оқтепа маҳалласида 3300 дан ортиқ истеъмолчи бор. Уларнинг хонадонларини энергия билан таъминлаш мақсадида бу ерда ҳам янги трансформатор ўрнатилган.

Бундан ташқари, депутатлар Учтепа туманидан тушган мурожаатни ҳам ўрганишди. Мурожаатда айтилишича, бу ерда ҳам электр энергия ва газ бўлмаган. Мутасаддилар шароитни яхшилаш устида иш олиб боришаётганини айтишди. Уларнинг сўзларига кўра, муаммони бартараф этиш учун янги қозонхона очиш режалаштирилган. Бу эса туман аҳолисини нафақат электр энергия, балки табиий газ билан ҳам узлуксиз таъминлашга ёрдам беради.

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши депутатлари аҳолининг коммунал соҳадаги мурожаатларини ўрганишда давом этади. Эндиликда ҳар ҳафта пойтахт туманларидан келган мурожаатлар депутатлар томонидан жойига чиқиб ўрганилади.

Хусниддин ЭРГАШЕВ,
Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши депутати

Оқшом меҳмони

Гавҳар Зокирова:

Бу аёл билан суҳбатлашсангиз, баҳри-дилингиз очилади.
Истаган мавзуда табассум билан ажиб бир оҳангда
юрагингизга йўл олади. Гавҳар Зокирова! Ўзбекистон халқ
артисти! Машҳур Зокирийлар сулоласининг келини,
маърифатпарвар Абдулла Авлонийнинг муносиб авлоди!

МУҲАББАТ УЧУН МЕҲНАТ ҚИЛИШ КЕРАК!

– **Бир пайтлар суҳбатимизда муҳаббат учун меҳнат қилиш керак деган эдингиз...**

– Ҳа, ҳамон меҳнатдаман. Кимнидир яхши кўриш, унга меҳр бериш осон иш эмас.

Ўзингдан кечиб, ўзингга лойиқ кўрганларингизни ким биландир бўлиши машаққат. Аммо шу мураккаб ишни урдасидан чиқсанг, марра сеники бўлади. Аслида, одамзод бутун умр меҳнат қилади, моддий бойлик учун ҳам, маънавий ва руҳият учун ҳам фақат меҳнат қиламиз. Агар сиз меҳнатингиз ордидан обрў топсангиз, меҳнатингиз сабаб юксалсангиз, бу чинакам бахт.

– **Бахтни нисбий тушунча дейишди...**

– Ҳа, нисбий... Лекин уни ҳаётингизга муҳрлаш ўзингизга боғлиқ. Масалан, мен ўзим севган касбимда фаолият юритяпман, яхшими ёмонми ўзимга яраша ролларим бор. Баъзида арзимаган гапларга, ишларга нолиётганларни кўриб қоламан. Нолишдан ким бахт топган? Ҳаётнинг йўллари бир текис эмас, унинг ўнқир-чўнқирлари бор. Йиқилдим, тамом деб ётиб олиш хато, туриб яна йўлингизда давом этишга мажбурсан, аслида. Нима учун одам кўлидан келадиган ишга эринадди, кўлидан келмаганига интилади... Кўраясизми, зид саволлар кўп бу дунёда. Энг кизиги, ўтирсангиз ҳам, ҳаракат қилсангиз ҳам ВАҚТ ўтади. Яна ўша гап ҳаммаси меҳнат! Яна бир гап мен меҳнат қилаётган деб айюҳаннос солиш шарт эмас. Қандай иш қилсанг меҳр билан, завқ билан қил.

– **Жамшид ака билан севингиз ниҳоятда гўзал эди... Ўзаро муносабатларда бир-бирингизга катта эҳтиром кўрсатар эдингиз... Худдики, келишмовчиликлар бўлмагандек...**

– Жамшид акамнинг ён дафтарчалари бўларди. Унга “Гавҳар билан 10 май кунда бирга бўлишга аҳд қилдик”, деб ёзиб узоқ йиллар расмим билан олиб юрган. Одатда сизни севишларини истайсиз, аммо аслида, севилгандан кўра сева олган одамга ҳавас қилиш керак. Мен Жамшид акамда муҳаббат оғринмаган катта юракни кўрдим. Бир умр одамларга меҳр, муҳаббат улашди ва бу туйғу малол келмади.

Қабул қилиш эмас, севиш бахт экан. Мен бир умр Жамшид акада мана шундай олий туйғуни кўрдим. Эсламан, тўйимиз ҳам ажойиб бўлган эди. Институтни битириш арафасида у пайтлар талабалар вилоят театрларига йўлланма билан маълум бир вақт ишга мажбурий жўнатилар эди. Қайнотам “ЗАГСдан ўтиб қўйинглар, Тошкентда қоласизлар, тагин иккинги икки томонга ишга кетиб қолманг”, деб айтган экан. Ўшанда мен дугонанинг битирув оқшомига кийган оқ кўйлагини, Жамшид акам Науфал акасининг туфли, костюмларини кийган. Жамшид ака 40-ўлчамдаги оёқ кийим кияди, Науфал аканинг ўлчами 43 эди. Кетаяпмиз, Жамшид акамнинг оёқларида жуда қиммат, ялтироқ, саҳналарга мўлжалланган оёқ кийим, катталигидан оёғидан чиқиб кетади. “Жамшид ака нима бўлди”, десам, “Оёғимга катта-да нима қилай”, деганлари эсимда... Ўша пайтларда қайнотам касалхонада даволанаётган эди. Биз расмий никоҳдан ўтиб,

уларни йўқлаб борганмиз. Раҳматли қайнотам хурсанд бўлган эди. Кейин Науфал ака бизнинг шарафимизга зиёфат қилиб берган. Ўшанда мен биринчи марта Ботир Зокировни кўрганман. Май ойида расмий никоҳдан ўтган бўлсак, тўй сентябрда бўлган. Қариндошлар “тўй бўладиганми”, деб роса сўраган. Қайнотам Карим Зокирий жуда чиройли тўй қилиб берган. Қаранг, ўшанда қарз олган экан. Биз буни улар оламдан ўтгандан кейин билдик. Лекин бирон марта “Сизларни тўйингизни қарзга қилдим...”, деб айтмаган эди. Жуда олийжаноб инсон эди.

– **Интернетда мен сизларнинг тўйингизнинг видеосини кўрдим...**

– Қаранг, кимдир олган экан видеога. Бир марта ҳам кўрмаган эдик. Жамшид акам оламдан ўтгач, Жавохир ўша видеони топибди. Қаранг, ўша бахтиёр кунларимиз кинотасмаларга муҳрланган экан. Йиллар ўтиб кўриш... бу бошқача туйғу. Тақдиримдан миннатдорман. Мени ҳаёт кўп сийлади. Ниҳоятда олийжаноб оилага келин бўлдим ва мен кўп яхши хислатларни Зокирийлар оиласида ўргандим.

– **Санъатнинг нонини ейиш осон эмас. Ташқаридан қараганда ҳаммаси ҳавасли аммо... парда ортидаги машаққатларга мардонавор туриб бериш ҳаммага ҳам эмас. Саҳнага, экранга интиқ бўлган йилларингиз кўпми?**

– Биз Жамшид акам билан охириги ўттиз йилда кутмадик. Театрда олтимишта актёр бор, бир мавсумда эса 4-5 та спектакль олинади. Шундай йиллар бўлди, кетма-кет икки-уч мавсумлаб роллар кутганмиз. Ўша пайтларда эр-хотин ўзимиз учун ўзимиз асар қидирдик. Ўзимизга мос келадиган пьесаларни топдик, театрға тақдим этдик. “Севаман дедимми”, “Эргинамнинг орзуси”, “Танҳо юлдуз” каби спектаклларимиз шу тариқа саҳнага чиққан. Ёқуб Аҳмедов раҳбаримиз эди, доим бизни жамоага мақтарди. Изланыпти, қидираяпти, деб эътироф этарди. Кутмас эдик... Чунки, кутсангиз йиллар ўтиб кетади, тушкунликка бериласиз. Изланиш керак, одам ўзининг йўлида дадил давом этиши учун ҳам интилиш керак.

– **“Ўзгалар дарди” Гавҳар Зокированинг дардими?**

– Драматург Нурилло Аббосхон билан янги асар ҳақида гаплашганимизда бир гапни айтдим, Ўткир Ҳошимовнинг “Яхшилик” деган кичкина асари бор. У ерда бир дарахт ҳақида ёзган. Ўша дарахтнинг тагида одамлар сояда дам олади, меваси билан қорнини тўйдиради, яна фурсати келиб, инсон унинг шохидан ҳасса ясаб йўлида давом этади. Дарахт беминнат яхшилик қилаверади. Мен мана шундай яхшиликни саҳнада кўргим келди. Менинг қаҳрамоним ҳам одамларга яхшилик қилади, ҳамманинг дардини эшитади. Аммо ўзининг дарди ҳамма-никидан ҳам оғир... Театр асарни яхши қабул қилди. Мени қувонтиргани, саҳнада Жамшид Зокировнинг суратлари бор. Спектакль давомида мен у билан суҳбатлашаман... Одамлар ҳар хил бўлиши мумкин, лекин уларни дард бирлаштиради. “Ўзгалар дарди” шилик

ях-ҳақидаги асар.

Зебо ХОМИДОВА
суҳбатлашди

РАЖАБИЙЛАР

Насл-насаб, касб-кор Шарқда ҳамisha улуғланган! «Отанг ким, онанг ким, аждодларингнинг касб-кори нима?», деган саволларда ҳам қандайдир ўзбекона жаранг бор... Ўша жарангга хос жавоб – оилага муносиблик, аслида!

Сўз юртимизда донғи кетган Ражабийлар сулоласи ҳақида кетганда беихтиёр ўша биз айтган жаранг ва худди ўша жарангга мос қадамларни топамиз!

Сулола аввалида биз билган Ўзбекистон халқ артисти, Ўрта Осиёнинг ягона Академиги Юнус Ражабий! Санъаткорнинг отаси Ражаб бобо ҳам, онаси Ойша она ҳам фарзандларининг қизиқишлари, қайси касб-у-корга мойиллигини англаган ҳолда соҳага йўналтирган! Мана шу қарор – санъатда Ражабийлар сулоласининг пайдо бўлишига сабаб бўлади! Бу оиланинг вакиллари Рисқи Ражабий ҳамда Юнус Ражабий ўзбек мусиқа санъати ривожига улкан хисса қўшади!

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Рисқи Ражабий ҳам мусиқа санъатида ўзига хос ижод қилган. Юнус Ражабий интервьюларининг бирида акаси Рисқи Ражабийдан саз чалишнинг илк сабоқларини олганини айтган. Рисқи Ражабийнинг ўғли Исоқ Ражабийнинг ҳам ўзбек мусиқа санъатида ўрни бор!

Юнус Ражабий Ўзбекистон мусиқа маданиятини ривожлантиришда улкан хизматлари учун катор орден ва бир неча медаллар билан тақдирланган. 1939 йили унга «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби», 1953 йили «Ўзбекистон халқ артисти» фахрий унвонлари берилган. 1966 йили Ўзбекистон Академияси Фанлар Академиясига акадмик Юнус Ражабий Ўзбекистон мусиқа маданиятига, халқига бир умр сидқи дилдан ҳалол хизмат қилди. Бугун катта санъаткорга эҳтиром сифатида Ўзбек миллий мусиқа санъати институти, Жиззах вилоят мусиқа драма театри, Тошкент педагогика коллежи, Тошкент метроси бекати, Тошкентнинг кўчаларидан бири ва ўзи асос солган Ўзбекистон радиоси «Мақом ансамбли» унинг номи билан аталади. Юнус Ражабий уй-музейи фаолият кўрсатмоқда.

Юнус Ражабий 1897 йилда аزمи Тошкентда таваллуд топган! Дастлаб мадрасада, сўнг Туркистон халқ консерваториясида, 1934 йилда Тошкент Олий мусиқа мактабининг тайёрлов курсида таҳсил олади. 1940-1941 йилларда Москвада бастакорлар курсида ўқийди.

Ўзбек мумтоз мусиқий меросини тўплаш, уни бойитган ҳолатда халққа тақдим этиш Юнус Ражабий кенг кўламли ижодининг мазмунини ташкил этади. Улуғ санъаткорнинг беш жилддан иборат «Ўзбек халқ мусикаси», олти жилдлик «Шашмақом»нинг янги нашрлари нафақат ўзбек мусика маданиятининг шаклланишида балки туркий халқлар санъатида муҳим аҳамият касб этади!

Юнус Ражабий турмуш ўртоғи Қумри она билан ўн икки фарзандни дунёга келтириб чиройли тарбиялайди. Уларнинг тўнғичи қиз эди. Ҳавас билан унга Фароғатхон деб исм қўйганлар. Тўнғичлари санъатга меҳр қўйдик, лекин санъатнинг йўлини танламади. Юнус отанинг иккинчи фарзанди Аҳмаджон Юнусов қайсидир маънода ота изидан кетди. Ўтган асрнинг 50-йилларидан бошлаб Ўзбекистон телевидениесида мусиқа муҳаррири, режиссёр сифатида самарали ижод қилди. 1968 йилда Аҳмад Юнусовга меҳнатлари сабаб Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими унвони берилди. Юсуф Ражабов учинчи, Маҳмуд Юнусов тўртинчи, Саноатхон Юнусова бешинчи фарзанд эди. Улар ҳам оҳанглар оғушида улғаяди, аммо санъаткор бўлмади. Оиланинг олтинчи фарзанди Обид Юнусов эди.

Болалиқдан шўх, олов бу йигит санъатда ўзига хос из қолдирди! Ўзбекистон халқ артисти Обид Юнусовдан театрда, кинода муносиб образлар қолди. Дубляждаги минглаб қаҳрамонлари бекиёс! Обид Юнусовнинг икки фарзанди бор. Лекин улар ҳам бошқа касбни кор қилдилар!

Юнус отанинг қизлари Малоҳатхон, Набоҳатхонларнинг мусиқага меҳри қанчалик баланд бўлмасин, профессионал санъат йўлидан юрмади. Лекин улардан кейин дунёга келган Ҳасан Ражабий отасига ҳақиқий издош бўлди. Саз чалишда, куйлашда ва мусиқа маданиятининг юксалишига ўзига хос хиссасини қўша олди. Ота ҳовлисини музейга айлантирди, отасидан қолган маданий меросни бугунги ёшларга етказиш, уларни мумтоз санъат руҳиятини ҳис қилишида, англашида хизмат қилмоқда!

Ўзбекистон халқ ҳофизини Ҳасан Ражабийнинг уч ўғил, икки қизи бор! Учинчи авлод вакиллари Азиз ҳамда Жавлон Ражабийлар бобо касб-санъат йўлини танлади. Бугун Азиз Ражабий хонанда, Жавлон Ражабий мусиқа илми нуқтаи назаридан сулоланинг давомчиларидир...

Жавлон Ражабийнинг катта фарзанди бобосининг 100 йиллик таваллудлари арафасида дунёга келган. Шу боисданми ҳавас ва маъсулият билан Ҳасан Ражабий набирасига Юнус деб исм беради. Ҳозир кичкина Юнус Ражабий моҳир созанда. Ҳам миллий, ҳам европага хос оҳангларни маромига етказиб ижро қилади.

Ўзбекистон халқ ҳофизини Ҳасан Ражабийнинг иккинчи фарзанди Азиз Ражабийнинг ўғли Ферузбек ҳам санъатга бефарқ эмас. Унинг орзулари, кўзлаган мақсадлари гўзал! Феруз Ражабий бобосидан қолган маданий меросни жаҳон майдонида ҳам ўзига хос талқини бўлиши шарт деб ҳисоблайди!

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Тоҳир Ражабий Юнус отанинг ўн биринчи фарзанди. Ҳам созанда, ҳам хонанда сифатида самарали ижод қилган бу инсоннинг ўғли Моҳир Ражабий ҳам санъаткор!

Юнус Ражабий ўн икки фарзанддан ўттиз тўққизта набира кўрган. Ўттиз тўққиз набиралардан юзга яқин эваралар бор... бахтни қарангки, эваралар чевараларга уланган... Ражабийлар – катта сулола! Ҳам мазмунан, ҳам шаклан!

Бу сулоланинг қадриятлари сизу-бизга дахлдор! Бугун Юнус бобонинг авлодлари катта – оила! Улар жамиятимизнинг турли соҳаларида авлодга муносиб хизмат қилмоқда. Лекин санъат йўлида ижод қилаётганлар учун муносиблик маъсулияти икки-уч карра кўпроқ, залворлироқдир...

Хуқуқ

БАНК КАРТАНГИЗ КОДИНИ ХЕЧ КИМГА БЕРМАНГ

Банк картаси. Бунда бизнинг пулларимиз турли рақамлар шаклида туради. Ва бу турли рақамлар орқали бошқарилади. Банк картасига тегишли барча маълумотлар, уни берган банк ва мижоз ўртасида сир сақланади. Шунга қарамай, сўнгги пайтларда фуқаролар ана шундай карталардаги пулларини турли шаклларда йўқотмоқда. Банк картаси билан боғлиқ бундай ҳолатлар, ҳатто, кун сайин кўпайиб ҳам борапти. ИИБ Киберхавфсизлик маркази масъул ходими Лочинбек Атоев билан шу мавзуда суҳбатлашдик.

- Бизнинг банк картадаги пулларимиз қанчалик ҳимояланган?

- Ҳозирги кунда банк картасидаги пуллар яъни электрон маблағларимиз, ўзининг йўриқномасида ёки қоидаларда қандай кўрсатилган бўлса, худди шундай хавфсизлиги тўлиқ таъминланган. Бу ерда фойдаланувчининг ўзи томонидан етарлича фойдаланиш маданиятига амал қилинмаслиги ёки ўзининг маълумотини етарли даражада сир сақламаслиги натижа-сида, ундаги пуллар ёки маблағлар талон-тарож қилинишига олиб келяпти. Бу биринчиси, иккинчиси эса, фуқароларнинг ўзи, келган смс хабарни ёки пин-кодларни бошқа шахсларга бермаса, техник томонлама, бошқа барча ҳолатда ундаги пул маблағларини талон-тарож қилиниши ёки бўлмаса ўзлаштирилишига йўл қўймайди. Тўлиқ ҳимояси таъминланган. Фақатгина инсон омили бор. Фойдаланувчиларнинг ўзи кодларни бериб қўйиши ёки бошқа бир ҳолатда содир бўлиши мумкин. Унгача бўлган ҳолатда эса бу – тўлиқ ҳимояланган дея оламиз.

- Унда фирибгарлар фуқароларнинг банк картасидаги пулларини қандай қилиб ўзлаштиряпти? Ёки бу шунчалик осонми?

- Фирибгарлар фақатгина фуқароларнинг соддалигидан фойдаланиб ёки фуқароларнинг ўзи томонидан ихтиёрий равишда билиб-билмасдан, уларга келган рухсат ёки тегишли “доступ”ни очиб берадиган кодларни тақдими этсагина, улардан фойдаланиши мумкин. Бундан ташқари, фирибгарларнинг яна усули – бу турли ижтимоий тармоқлар, мессенжерлар орқали ютуқли акциялар, етказиб бериш хизмати, эълонлар сайтидаги қайсидир товарни сотиб олиш учун турли хавола ёки ёлгон хабарни жўнатилади ва фуқаро бунга ишониб, ўзи банк карта маълумотларини киритиб берапти.

Авалло, карта маълумотларига нималар киришига аниқлик киритсак. Банк картаимизнинг устки қисмида ёзилган ўн олтиталик рақами, амал қилиш муддати, смс хабарнома фаоллаштирилган телефон рақами. Бу маълумотларни киритгандан сўнг эса телефон рақамга келган смс код. Афсуски, айрим фуқароларимиз оқибатини англамаган ҳолда ушбу маълумотларни жиноятчилар қўлига ўзлари бериб қўйишмоқда. Сабаби, дастурга киритгандан сўнг зарарли хавола юборган жиноятчи ёки фирибгар, бошқа бир манзилдан, масофадан туриб, фуқаро киритган маълумотларни тўлиқ ўқийди. Сўнг эса, ўша банк карта маълумотларини ўзининг иловаларига ёки тўлов тизимлари иловалари орқали фаоллаштириб, банк карталаридаги пул маблағларини талон-тарож қилади. Бизда бундай ҳолатлар кўп бўлган. Масалан, Ички ишлар органларига мурожаат билан келган фуқаро: “Мен ўзим кодни ҳеч кимга берганим йўқ”, - дейди. “Хўп яхши, сизга бирон таклиф келдим, пул ютуқ чикдим ёки шунга ўхшаш шубҳали ҳолатни кузатдингизми?” – деганимизда эса: “Ҳа, келувди, қарор чиққан экан, шу қарорга асосан пул берилади деб ўйладим-да, банк карта маълумотларини киритдим. Лекин, у пайтда мен ҳеч қанақанги ноқонуний ҳолатни ёки шубҳали ҳаракатни сезганим йўқ. Шунчаки киритдим. У пайтда картадан пул ечилмади”, - деган ваҳларни келтириб ўтади. Текширув давомида эса аниқланадими, фуқаро ўз қўли билан маълумотларни киритган пайтда банк картасида ҳеч қандай пуллар бўлмади. Кейинчалик эса, муайян бир ойлик иш ҳақи тушиши ёки кимдир унга пул ўтказиши мумкин. Айнан унинг банк карта маълумотлари фириб-

гарда ёки жиноятчида турганлиги учун фирибгар ҳам ўша жабрланувчининг банк картасини фаол кузатиб туради. Унга ҳам мана шу картага маблағ тушди мазмунида смс хабар келади. Сўнг эса, фирибгар тўғридан-тўғри банк картадаги пулларни ўзлаштиряпти. Мана шунақанги усуллар билан пуллар ёки маблағлар талон-тарож қилинапти.

- Киберхавфсизлик марказининг ижтимоий тармоқдаги саҳифаларини доимий кузатиб бораман. У ерда банк картаси билан боғлиқ ҳолатлар деярли ҳар куни бериб борилади.

- Бу маълумотларни беришдан мақсад, аҳоли ўртасида тушунтириш ишларини олиб бориш, уларни огоҳликка чақиришдан иборатдир. Ижтимоий тармоқларда банк картасидан пулларни ўзлаштириш усули ёки содир этувчи шахслар ҳар хил. Яқинда ҳам эълон бердик. Унда ҳам банк картаси билан боғлиқ жиноят ҳақида сўз боради. Битта телефон бир вақтнинг ўзида бир нечта фуқарога сотилган. Инсонлар кўриб билмаган товари учун ўзи пул ўтказиб берапти. Ёки olx.uz сайтига кимдир ўзининг фойдаланувидан ташқарида бўлган маҳсулот ёки нарсаларни сотиш учун эълон беради. Одатда жиноятчилар ёки фирибгарларнинг оддий усули, улар телеграм орқали алоқага чиқишади. Чунки, жиноятчилар аксарият ҳолатда четда бўлиши мумкин ёки изини яшириш учун тўғридан-тўғри ўзининг телефон рақамидан кўнгирак қилмайди. Эълон жойлаштирган шахсга фақатгина телеграм мессенжери орқали алоқага чиқади. Сўнг ҳар хил баҳоналар қилади. “Мен бошқа шаҳардаман ёки бошқа давлатдаман. Сиз қаердасиз?”. Мана шу товарни сотмоқчиман. Сиз Тошкентда бўлсангиз менинг ҳам ота-онам Тошкентда. Мен улар учун сотиб олмақчиман. Етказиб бериш хизмати бор. Мен унга буюртма қолдираман. Сиз менга банк картангиз рақамини берсангиз, пул ўтказиб бераман. Етказиб бериш хизмати бориб сиздан товарни олади”, - деб турли хил баҳоналар қилади. У айтган етказиб бериш хизмати, аслида, мавжуд эмас. Унинг ичини очиб кўрсангиз, ўша тўлов тизимининг расмлари, унинг атрибутларини кўчириб қўйган бўлади. Инсонлар унинг манзилига аҳамият бермайди. Ҳақиқатдан ҳам ўша компаниянинг ўзи экан деб маълумотларни киритиб беради. Сўнг банк картасидаги пуллар ўғирланади. Мана шунақанги ҳолатлар ҳам учрамоқда.

Бундан ташқари, битта оилада умумий фойдаланиб юрган банк картасидаги маблағларни талон-тарож қилиш билан боғлиқ ҳолатлар. Фарзанди PUBG ўйин аккаунтини тўлдириш учун ўзининг отаси ёки онасининг банк карта маълумотларини киритади. Сўнг ҳар хил хизматлар харид қилади. Атрибутлар, ўйин, профиллари сотиб олади. Отаси ёки онаси кўрадида бирор жойда харид қилинмаган ёки бирор нарса сотиб олинмаган. Ўзидан-ўзи пул камайиб қолган. Фарзанди эса қилган ишини тан олмайди. Натижада ота-она ички ишлар органига мурожаат қилади. Текширув давомида биламизки, фарзанди ҳақиқатдан ҳам айтиб ўтганимиздек мана шу ўйинига банк картасини фаоллаштирган.

- Харидлар жараёнида ҳалигача сотувчилар харидорлардан банк карта кодини сўрашади. Ана шундай пайтда харидорлар қандай йўл тутиши керак?

- Терминалдан фойдаланиш пайтида хизмат кўрсатувчи шахс ёки сотувчи томонидан сизга терминал тақдим этилиши керак. Ёки ўша рақамларини терадиган қайсидир мослама ўрнатиб қўйилиши керак. Тижорат банкларида ёки айрим хизмат кўрсатувчи жойларда терминал туради. Терминалнинг алоҳида клавиатураларини ҳам юқорида жойлаштиради. Сабаби, пин кодни сиз ўзингиз теришингиз керак бўлади. Уни сотувчи ёки бошқа шахслар билиши керак эмас. Бу банк картасидан фойдаланишдаги оддий хавфсизлик қоидаларидан бири саналади. Буни сотувчиларнинг ўзи ҳам билади. Терминалдан фойдаланувчиларга ҳам етказилган. Фақатгина харидорнинг ўзи талаб қилиши керак. Агар “пин-кодни теринг” деб мурожаат қилинмаса, фуқароларнинг ўзи талаб қилиши керак бўлади.

- Аслида, банк картадаги пулларимизни 100% ҳимоя қилишнинг қандайдир йўллари борми?

- Аслида, техник томонлама ишлаб чиқарувчи тижорат банклари томонидан тегишли ҳимоя чоралари қўрилган бўлади. Инсоннинг ўзи тўғри фойдаланса, хавфсизлик қоидаларига амал қилса бўлди. Шунда банк картаси 100% ҳимояланган деб ҳисобланади. Яқинда бир ҳолат бўлди, ёши 60 лар атрофидаги бир аёл мурожаат қилапти: “Менинг банк картадан пуллар йўқолди, илтимос топиб беринг, уйдан ҳеч ким олмаган”, - деб. Суриштирув жараёнида аниқ бўляптики, уйда аёлнинг ўзи билан бирга истикомат қилувчи келини банк картаси кодини билиб, пулларни ўзлаштирган ёки шахсий эҳтиёжларига сарфлаб юборган.

Хавфсизлик талабларига асосан энг юқори хавфсизлик чоралари нисбатан “N” таъминланган бўлса ҳам, ҳар доим N + 1 хавф бизни кутиб турган бўлади. Шунинг учун ҳар қандай хавфсизликка N + 1 яъни янги хавфлар бўлиши мумкин. Техник томонлама мана шунақанги бир жиҳатлари бор.

- Бугунги кунда банк картаси билан боғлиқ фирибгарликлар қанчалик фош этиляпти ва аниқланмаётганларига сабаб нима?

- Ҳозирги кунда фирибгарлик билан боғлиқ ҳолатлар барчаси фош этиляпти. Фош этилмасдан қолаётган ўғирлик, банк карталари билан боғлиқ талон-тарож қилиш ҳолатлари, бошқа омиллар ёки бошқа бир сабаблардан фош этилмасдан қолиши мумкин. Муайян бир жиноятчи ҳаракатларни хориждан туриб ёки бошқа бир техник воситалар ва қурилмалардан фойдаланиб содир этган бўлиши мумкин. Кам ҳолатларда ана шу омиллардан келиб чиқиб фош этилмаслиги мумкин. Бунда ҳам ҳисобга қўйилади. Сўнг ушбу жиноятлар бўйича, доимий тезкор қидирув ҳаракатлари амалга оширилади. Бу жиноятлар очилмайди дегани эмас. Бу кейинчалик ҳаммаси аниқланади ҳамда фош этилади. Интернет – бу глобал тармоқ. Интернет тармоғидаги фирибгарликлар ҳам айнан тарансчегаравий жиноятлар туркумига қаради. Бу бир давлат ҳудудида эмас, бир нечта давлат ҳудудида содир этилиши мумкин. Яъни, дунёнинг бошқа бир чеккасида туриб, ушбу мамлакатдаги фуқароларнинг пулларини ўзлаштириш мумкин. Мана шундай ҳолатларда фош этилмаслиги эҳтимоли бор.

Бундан ташқари ҳозирги кунда, интернет тармоғи ёки компьютер технологиялари билан боғлиқ фирибгарликларнинг кундан-кунга замонавий турлари келиб чиқяпти. Сабаби, рақамли технологиялар ҳар соатда янгиланиб борапти. Ундаги имкониятлар, ундаги янгиланишлар ўзининг ижобий натижасини бериш билан бир пайтда, гараз мақсадли шахслар ҳам, ўзларининг ҳаракатларини яшириш ёки қилмишининг анонимлигини ошириш учун бу яратилаётган имкониятдан фойдаланяпти. Бу эса жиноятчининг шахсини фош этишга салбий таъсир кўрсатмоқда.

- Бу турдаги жиноятлар учун қонунчилигимизда қандай жазо чоралари белгиланган?

- Интернет тармоғидаги фирибгарликлар бевосита Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 168-моддасида кўрсатилган фирибгарлик жинояти учун, жазо чоралари қўлланилади. Бунда, фирибгарлик жиноятининг 3-қисмида компьютер техникаси, шу жумладан, ахборот технологияларидан фойдаланган ҳолда содир этилган фирибгарлик учун жавобгарлик белгиланган. Бунинг учун 5 йилдан 8 йилгача озодликдан маҳрум қилиш жазоси ва бошқа турдаги таъсир чоралари қўлланилиши модданинг санкция қисмида кўрсатиб ўтилган. Кейинги ўринда мана шу банк карталардаги пулларни яширин равишда талон-тарож қилиш ёки ўзлаштирганлик учун ўғирлик жинояти, яъни Жиноят кодексининг 169-моддаси 3-қисмида кўрсатилган ўша ҳаракатлар билан жиноий жавобгарлик белгиланган. Бунда ҳам айнан 5 йилдан 8 йилгача озодликдан маҳрум қилиш жазоси ва бошқа турдаги ўша жазо таъсир чоралари қўлланилиши қонунда белгилаб қўйилган.

**Мақсуда ШИРИНБОВЕВА
суҳбатлашди**

ЙЎЛ ТАЪМИРИГА КИМ МАСЪУЛ?

ёки кичкина кўчанинг катта ташвишлари

Тахририятимизга «Ишонч» телефонлари «ИШОНЧЛИ»МИ? ёхуд кўшним собиқ вазир» сарлавҳаси остида мақола келиб тушди. Кўйида ушбу мақолани тахирисиз сизларга тақдим этамиз.

«Ишонч» телефонлари «ИШОНЧЛИ»МИ?

ёхуд кўшним собиқ вазир

Кунора телеканаллардан ишонч телефонлари рақамларига кўзимиз тушади. «Ишонч» телефонлари қай даражада ишончли? Бу савол ушбу муаммога дуч келганимда пайдо бўлди.

Ёмғирли кунларнинг бирида фарзандимни Яшнобод туманидаги 510-сонли МТМ олиб чиқдим. Амаллаб боламни кўйиб келдим. Қайтиб келишимда худди олис қишлоқнинг бир чеккасида келгандек, оёқ кийим лой, пайпоқларим эса ҳўл эди. Маълумот ўрнида сизга боғчамиз жойлашган жойни тушунтирай. Тошкент шаҳридаги ҳашаматли «Ашхобод» паркиннинг рўпарасида, кўп қаватли уйларнинг орасида жойлашган. Энг қизиқ жойи эса, бизнинг боғчамиз рўпарасида собиқ мактабгача таълим вазир истиқомат қилади. Муҳими, кўшним Вазир. Энг ачинарлиси ҳам шу аслида! Улар вазир бўлганида «энди боғчамиз зўр бўлиб кетади», - деб ҳурсанд бўлган эдим. Адашибман.

Шартта боғча мудирасига сим қоқдим.

- Ассалому алайкум,...опа. Ман... қизнинг ойисман. Опажон илтимос ёгингарчилик вақтида боғчамизнинг иккинчи дарвозасини очиб қўйинглар. Автомобил ҳам, аҳоли ҳам бир лой кўчадан кечиб бораёпмиз, қийин бўляпти. Ёш бола бўлса оёғидан сув ўтиб қолса, кейин касал бўлиши мумкин. Ўзи қачон асфальт қилинади бу кўча?

- **Боғча мудираси:** Биз ҳам нечи марта мурожаат билан чиқдик, қилиши керак. Яхшиси маҳаллага чиқинг, иш тезроқ битармиди деб яқунладилар.

Маҳалла раиси ўзимизнинг опамиз-ку дедимда, кўнғироқ қилдим ва аҳволни тушунтирдим. Уч кун ўтар ўтмас телеграмимга расм келиб тушди. Лой кўчалар ўлчаниб асфальт солинармиш. Ҳурсанд бўлдим. Бўлар экан-ку, маҳалламдан айланай дедим. Бироқ, шунга ҳам уч ой ўтибди-я бир пастда. Бу вақтда аномал совуқларни-ю, қор бўронли кунларни кўп кўрдик. Яхшиям МТМлар ишламади, бўлмасам билмадим...

Ҳа, айтганча, бу орада биз ишонган «Ишонч» рақамларига кўнғироқ қилиб вақтинчалик боғчанинг иккинчи дарвозасини очиб туришларини сўрадик. Сабаби, иккинчи дарвоза ёни асфальт ётқизилган эдида. (олдинги кириш дарвозаси эди)

Ишончимиз юқори бўлган «Ишонч» телефони бор маълумотларимизни боғча мудирасига етказибди, барака топсин. Боғча мудираси кўнғироқ қилиб тушунтириш ишларини олиб борди. Нима эмиш, ... иккинчи дарвозани очолмаймиз, ободонлаштириш мошинлари учун мўлжалланган», - деди.

- Ҳўп, ҳамма ташкилотни ўз қонун қондаси бор, тушунман. Фақат ёмғир, қорда болаларни ҳавфсизлиги учун очиб туринг десак ҳам, ҳеч иложи йўқлигини айтиб тушунтириш ишлари бергани учун имзо қўйиб кетишимни сўради. Бироқ, муаммога ечим йўқ. Болажон халқмизку, наҳот вақтинчалик бўлсада, ёш болаларни ўйлаб асфальт ётқизилган эшикни очиб қўйиш шунчалик қийинмикан, деган саволлар гирдобидида қолдик. Айтингчи:

1. Боғча атрофига жавобгар «маҳалла»ми?
2. Собиқ вазир деразасининг тўғрисидаги лой кўчани кўрмадимикан?
3. «Ишонч» телефонларининг вазифаси фақат маълумотларни бериб йўналтириб қўйишми?

Ё биз талабидан ортиқроқ нарсани сўраёпмизмикан? Мутасадди ташкилотлардан «тушунтириш ишларини» эмас, муаммо бартарафини сўраб қолам.

Эътиқодхон Салоҳиддин қизи,
журналист

Танганинг икки томони бор, биз мақолада кўтарилган муаммоларни ўрганиш мақсадида мазкур мактабгача таълим ташкилотига бордик.

Ташкилот раҳбарини иш жойидан топа олмадик. МТТ ходимаси раҳбар йиғилишда эканлигини, 10 дақиқада етиб келишини айтиб, кутиб туришимизни сўради. Айтилган вақтга етар етмас, 510-сонли МТТ раҳбари Гавҳар Адилова кириб келди. Биз мудирани тахририятимизга келган мақола мазмуни билан таништириб, вазиятни ўрганиш келганимизни айтдик.

- **Келинг, вақтимизни кетказмасдан биргаликда боғчани айланиб чиқсак-да, нима учун иккинчи дарвозани очиб имконсиз эканлигига изоҳ берсангиз.**

- Мазкур муассаса биноси белгиланган лойиҳа асосида қурилган, болаларни қабул қилиш учун махсус олд кириш йўлаклари мавжуд. Юқорида келтирилган мақоладаги иккинчи дарвоза МТТ худудининг орқа томони-

да жойлашган бўлиб, фақатгина чиқиндиларни олиб кетиш учун махсустрас ва озик-овқат маҳсулотларини етказиб берувчи таъминот машиналари учун мўлжалланган. Қолаверса, орқа дарвоза олдидаги йўлда машиналар серкатнов бўлганлиги сабабли болажонларни ота-оналаридан қабул қилиб олиш ва топширишда бир қатор ноқулайликларни келтириб чиқаради. Шу боисдан бу дарвозани асосий кириш йўли қилиб очолмаймиз. Чунки, болажонларимизнинг хавфсизлиги биринчи ўринда туради.

Олд тарафдаги дарвоза болаларни ота-оналаридан қабул қилиб олиш учун хавфсиз ва қулай. Сабаби, бу боши берк кўча, машиналар қатнови деярли кузатилмайди. Тўғри, бу ердаги йўл талабга жавоб бермайди. Лекин, бу бизнинг ваколат доирамиздаги масала эмас. Яқинда туман ҳокими сектор раҳбарлари билан биргаликда ташриф буюриб, йўл таъмирланиши жорий йил лойиҳаларига киритилганини айтишганди.

Дарвоқе, фурсатдан фойдаланиб 510-сонли МТТнинг шарт-шароитлари билан ҳам танишиб чиқдик. 1975 йилда қурилган мазкур мактабгача таълим ташкилоти 330 ўринга мўлжалланган. Ҳозирги кунда 200 нафар тарбияланувчиси бор. 2022 йил март ойида капитал таъмирдан чиқарилган ушбу масканда 8 та гуруҳ мавжуд. МТТ да 10 нафар олий маълумотли, 20 нафар ўрта махсус маълумотли ходимлар фаолият юритади.

Йўл лойиҳага киритилган бўлса, таъмирлаш ишлари қачон бошланади? Бу саволнинг аниқ жавоби мана шу худуддаги ҳар бир инсонга қизиқ! Масалага аниқлик киритиш мақсадида Яшнобод туман Қурилиш бошқармаси билан боғланишга ҳаракат қилдик.

Мутасадди ташкилот билан боғланиш қийинчилик туғдирган бўлса-да, тинимсиз уринишларимиздан сўнг ва ниҳоят, кўнғироғимизга жавоб беришди. Афсуски, телефон орқали қилган мурожаатимизга берилган жавобни қониқарли деб айтолмаймиз. Шахсини таништиришни истамаган ходим бу ҳақда маълумот бера олмаслигини айтиб, гапни қисқа қилди. Нега? Бу шунчалик махфий маълумотми? Ахир жамоатчилик назорати кучайтирилиши лозимлиги таъкидланаётган бир пайтда, нима учун бизнинг оддий сўровимиз жавобсиз қолаяпти?

Мутасадди ташкилот ходимининг қисқа жавобидан сўнг бизга мақола йўллаган фуқаронинг нима учун бунчалик куюниб ёзганлигини

ҳис этдим. Лекин эътирозлар МТТ раҳбариятига эмас, йўл қурилиш бўйича масъулларга қаратилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Биз журналистик суриштирувимизда давом этдик ва Яшнобод тумани ҳокимлигининг Ахборот хизмати раҳбари Диёр Абдухалиқов билан боғландик. Уларнинг бизга берган маълумотига кўра, бу йўлни таъмирлаш ишлари шахсан туман ҳокимининг назоратида бўлиб, ҳозирда об-ҳавонинг кескин пасайиб кетиши туфайли вақтинча тўхтатилган экан. Шунингдек, жорий йилнинг март ойидан бошлаб «Обод маҳалла» дастури доира-сида юқорида келтирилган манзилда ҳам таъмирлаш ишлари босқичма-босқич амалга оширилиши ҳам режага киритилган.

Биз бу масалага хулоса қилишга шошмай-миз. Сабаби, ўрганишлар ҳали якунига етгани йўқ. Мутасаддилар томонидан айтилган кун келишини кутиб, натижасини (у қандай бўлишидан қатъи назар) сиз билан баҳам кўра-миз!

Зафар НАЗАРОВ
тайёрлади

Ҳикоя

СИНГЛИМ

У жуда ажойиб. Доим жаҳли бурнининг учиди турсада, меҳрибон. Гоҳида у билан соатлаб гаплашиш, дардлашиш мумкин. Баъзида суҳбатимиз беш дақиқага ҳам бормаиди... Ўғлини жуда яхши кўради, ўзи бир йилда бир марта янги либос кийса, жияним ҳар ойда икки бор ясади. Хуллас, менинг ўжаргина синглим эрини яхши кўради. У ҳақда бир оғиз эътироз билдирсак, “ўша сизга ёқмайдиганим боламнинг отаси, ўйлаб-ўйлаб хафа бўлинглар”, дейди ярим ҳазил ярим чин оҳангда... Чиндан ҳам кувимиз яхши йигит. Шу кунгача ёмон гап эшитмаганмиз, хурматни, меҳрни қадрлайдиганлардан...

У жуда девор дармиён бўлмасадан ўзимизнинг маҳалламизга келин бўлган. Кунда-кунора онамдан хабар олиб, ёлғиз қолдирмаслик учун келган совчиларни кўпини рад этиб, айнан маҳалламизга турмушга чиққан. Энди ўйлаб қарасам, у ҳаммадан кўра кўпроқ онамни яхши кўрар экан.

Турмуш қурганига беш йилча бўлиб қолди, шу кунга қадар бирон гап келинлик уйдан қизлик уйига ўтмади. Майда-чуйда гимир-симирлар бор, аммо улар муҳим эмас.

— Ўғлинг катта бўлиб қолди, энди битта ширингина қизалоқ керак, худди Мадинамга ўхшаган — дедим унга. У кулди. Шу куйи лабларида табассум билан ўйланиб қолди. Мен ҳам нимагадир андармон бўлиб унга эътибор қилмабман.

— Йўқ, қиз керакмас, яна битта ўғил туғаман. Акасига тиргак бўлсин, иккаласи бир-бирига суяниб юради, — деди синглим. Шундагина у бир неча дақиқа олдин берган таклифимнинг жавобини энди айтганини тушундим. Унинг кўзларига қарадим, кўз ёши эмас лекин шунга ўхшаш нимадир ялтиллаб турарди... Бу ялтироқ нигоҳларда ҳар ҳолда қувончни кўрмадим...

— Нима бўлди? Нимага қизинг бўлишини истамаясан? — дедим.

— Йиллар давомида бағримда улгайтириб, ўстирсам-да, кейин кимгадир қўш-қўлаб топширсам... Бу адолатданми?! — айёрона жилмайди.

— Бу адолатдан, — дедим хотиржам тортиб. — Яратганнинг истаги, амри шу, биз бандалар унинг измида, унинг қарорларида қайнаймизда хоним...

Шу билан бу мавзудан чалғидик. Аммо унинг сўзлари қулоғимда қолди. “Тентак, боласини бировга бергиси келмагани учун қизалоғи бўлишини истамайди”, деган хулоса билан юравердим.

Бир куни онам синглимнинг ҳомиладорлигини айтиб қолди.

— Вой, худога шукр, эсон-омон бағрига босиб олсин, илоҳим, — дедим.

Синглим билан яна онамнинг бағрида, ўша ўзимизнинг қадрдон ҳовлимизда учрашдик. Қаранг, шунча йил ўтиб синглимнинг келинлик уйида у билан ёзилиб суҳбатлашмаган эканман. Бирор-бир туғилган ёки йиғинларда кирмасам, ҳаммаша дарвозасидан қайтарканман. Ўзимизнинг ҳовлимиздаги гурунглари тортса керак-да...

— Яхши бўлибди, Мадинамга дугона — сингил об кела қол, — дедим ҳазил билан. У менга ўқрайди. Синглим ирим-сиримларга, оғиздан чиққан ҳар бир гапни тасодиф сабаб ижобат бўлишига ишонади, дил-дилидан ишонади...

— Эй, унақа дема, айтдим-ку, туғсам фақат ўғил туғаман, деб. Бўлди, ниятимдан чалғитма, — деди аразлагандек бўлиб. Уч опа сингилмиз, орамизда икки ёшдан фарқ бор. Онам ҳар қанча бир-биримизга сизлаб мурожаат қилишимизни қулоғимизга қуймасин, биз барибир сенсираб гаплашардик.

— Кўй, шунга гапирма, ўзи билганича яшасин, — онамнинг норози овози келди. — Буни гапини эшитмадинг, сизга ўхшаб қизларимни бировларга бериб сўппайиб ўтирмайман, дейди. Тавба бировга берган бўлсам, бурчим, шукр ўзларингдан тинчсан. Набираларимни кўриб қувонаман. Эшиқдан ҳар куни қўлини тўлдириб келмасаларинг ҳам омонлигингдан қувониб юрибманда...

— Эй, бўлди оёй, бир бошламанг тўхтатиб бўлмайди энди сизни, синглим озгина жаҳл аралаш онамга, кейин менга гапирди. — Сен ҳам ҳадеб қиз туғ, деб бошимни қотирма, — деб мавзуга нуқта қўйди.

Орадан чамаси беш олти ой ўтди. Яна онамнинг ҳовлиси. Яна ўша манзара... Синглим билан ҳовлида ўтирибмиз...

— Қийналмаяпсанми, — сўрадим. Унинг кўзлари хомуш, юзлари салқикан эди. Лекин айна пайтда у дунё гўзалига айланган.

— Нимага қийналаман, ҳамма қатори юрибманда, — деди кулиб. Шунда унинг қўлларига қарадим: гадир-будир бўлиб қолибди.

— Қўлларингга нима қилди? Қандайдир витаминлар етишмаяптими дейман, — дедим унинг қўлларини тутиб. Кулиб қўйди. Гапимизни онам эшитиб турган экан, суҳбатимизга аралашди:

— Қанақа витамин, бу қиз жонини ўйламаса ўйламасин, болани унутмасин, — деди жаҳл билан. Кеча бутун уйдаги ҳамма гиламни ўзи ювган. Тагин крандаги совуқ сувда, ялангоёқ...

Синглим онамга норози қаради.

— Ҳамма гапни узокдан бўлсаям эшитасиз-а, аралашмасангиз бўлмайди, — деди-да, менга қараб: — Эътибор қилма, бу ишни сен ҳам уйингда қиласан-ку?! — деди.

— Қиламан, аммо эртага туғаман, деб турганимда эмас-да! Бир йўла қўшнилариингдан ҳам сўрамабсан-да, уларда ҳам ювадиган гиламлари бўлса олардинг, — дедим кесатиб. Синглим жаҳл билан ўрнидан туриб кетди. Бу одатий суҳбатларимиздан бири бўлди.

Қизалоғим Мадинам кун сайин ўзгариб бир ширин қилиқлар чиқардики, ҳаммамиз унга мафтунмиз. Қизимни бағримга босиб онамникига йўл олдим. Ўша таниш ҳовли, қадрдон манзара. Бу ерда менинг юрагим тўлади, бағрим яшнайди... Келсам, фақат келсам, ҳечам кетмасам, деб ўйлайдиган жаннатга монанд масканим... Дарвозадан киришим билан онамнинг овози келди:

— Онам келди, мани Офтобойим Мадинам келди, — дея боламни бағримдан олиб бағрига босди. Онам қизимни раҳматли оналарининг исми билан Офтобойим деб қакиради.

Онам билан анча суҳбатлашдик. Кун ҳам кеч бўлди. Бир қадам яқинда турадиган синглим чиқа олмади.

— Уни кутма, ишлари кўпайган. Келганингни билади, кўрасан саҳардан дарвозадан “энг яқин қариндошларим, жон қўшниларим”, деб бор овозида бақириб келади, — деди онам...

Тонг... Онамнинг гуллари очилиб, ҳовлимизни райхоннинг ислари тутиб кетади. Ҳовлиларга сув сепиб супурилган, ҳамма ёқ ораста. Билмаган одам дарвозамиз олтидан онамнинг келинини алқаб ўтади. Аслида, онамнинг келини йўқ, акам ҳам, укам ҳам йўқ. Демак, келин ҳам йўқ... Онам бу ҳовлини КЕЛИНИ, келсак янги келиндек тинмай хизматимизни қилади...

Шу пайт онам айтгандек ҳовлидан синглимнинг овози келди:

— Гулларингизни тагини юмшатиб, озгина сийраклатсангиз ҳам яхши бўларди. Қаранг қалинлашиб кетган, — деди у. Онам жаҳл билан челақни ерга қўйди ва:

— Сени ишинг бўлмасин гуллари билан... Бола қани? — деди.

— Ухлаб ётибди, кеча зўрға ухлатдим. Бир-икки тарсақидан кейин йиғлаб ухлаб қолди, — деди ва ҳомиладорларга ярашадиган лапанлаган қадамлари билан менга юзланди — Ҳа, яқин қариндошим кеп қопсила — де, — деди кулиб ва мен билан кучоқлашиб кўришди: — Мадина қани, жоним қизим қанисан, — деб қизимни бағрига босди. Онамнинг ҳовлидан норози овози эшитиларди:

— Урганмиш, энди туғдим деб уравер боламни, агар шу болага бир нарса бўлсин мендан яхшилиқ кутма... Болани урсанг эти, гапирсанг бети қотади...

Синглим билан анча суҳбатлашиб ўтирдик. Гап бориб яна ўша мавзуга тақалди.

— УЗИ нима деди, — дедим.

— Ўғил, паҳлавондек ўғил — деди ва — шу Мадинамни соғинаманда, ўзимни Бонучам — деб қизимни тўйиб хидлади.

— Ёз қийин-да, иссиқда қийналасан, салқинлаб юр кўчага чиқсанг, — дедим унга.

— Кўпи кетиб ози қолди, — деб хаёлга чўмди. Қизимга овора бўлиб қолдим. Қарасам, у гапираяпти...

— Қизинг мениям қизимда, Мадинага айтгин, катта бўлса, мендан ҳам тез-тез хабар олиб турсин, холаям онадек гап... — деди у. Ҳазиллашаяпти, десам оҳанг чин, нигоҳлар чин... кўзларида ёш ҳам бор...

— Қиз туғсам, кейин келин бўлади, келин бўлиб нима кўради... Қайнонасининг қош-қовоғига қараб қадам ташлайдими...

Унга қарадим. У ўзи истамаган ҳақиқатни билмай айтиб қўйганди...

— Мен ҳам қайнонамга ўхшаб келин олиб, бир давр сурай, демоқчи эдим, — деб гапни ҳазилга бурди. Аммо унинг бу ҳазили ўхшамади. Синглимга нима дейишни билмасдим, нима деб жавоб беришни ҳам. Чунки унинг сўзларида жуда катта юрагимга ботадиган, истасам-да, қўлларимни чўзсам-да ета олмайдиган, кўрсам-да кўзларимни юмадиган НИМАДИР бор эди... Шу тобда синглимни бағримга босгим ва: “Майли фақат ва фақат фарзандларинг ўғил бўлсин, мени Мадинам иккимизга етади”, дегим келарди. Аммо тилим айланмасди. Томоғимга тиқилган оғриқдан кўзларимга ёш тўлганди...

